

4.22 Tilleggsbevilgninger (VO nr. 88)

4.22.1 Innledning

I dette kapitlet føres tilleggsbevilgningspostene som budsjetteres under virksomhetsområde 88 i budsjett- og regnskapsskjema 1B. Etter at bevilgning er gitt over art 1490 tilleggsbevilgning i opprinnelig budsjett, foretas avsetning til disposisjonsfond i medhold av økonomireglementets § 3.6. Deretter disponeres fondene i henhold til fullmaktene gitt i samme bestemmelse.

4.22.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.22.2.1 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Driftsutgifter	87 184	106 575	90 782	79 570	79 833	83 909
Driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto driftsutgifter	87 184	106 575	90 782	79 570	79 833	83 909
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.22.3 De enkelte tilleggsbevilgningspostene

De enkelte postene fremgår tallmessig av nedenstående tabell. Rådmannen foretar, før midlene tas i bruk, avsetning av de budsjetterte beløp over art 1490 innen de aktuelle tjenestene til disposisjonsfond i henhold til bestemmelsene i økonomireglementets § 3.6.4.

Tabell 4.22.3.1 Fordeling av driftsbevilgningen (kr 1.000)

	2017	2018	2019	2020
Lønnsreserven	90 272	79 060	79 323	83 399
Formannskapetets tilleggsbevilgningspost	510	510	510	510
Sum	90 782	79 570	79 833	83 909

Sammensetningen av samlet bevilgning til lønnsreserven er vist i neste tabell. Deretter er de enkelte elementene i lønnsreserven kommentert nærmere.

Tabell 4.22.3.2 Oppsett ved beregning av lønnsreserven

	2017	2018	2019	2020
Lønnsoppgjøret for 2016	2 343 700	2 343 700	2 343 700	2 343 700
Lønnsoppgjøret for 2017	29 041 500	29 041 500	29 041 500	29 041 500
Endring KLP premie	1 791 000	1 791 000	1 791 000	1 791 000
Endring SPK premie	-2 470 000	-2 470 000	-2 470 000	-2 470 000
Innbetaling av reguleringspremie 2017	79 512 000	61 464 000	61 464 000	61 464 000
Tilbakeført overskudd KLP	-7 289 000	-8 192 000	-8 192 000	-8 192 000
Lavere reg.premie/høyere tilbakeført overskudd 2016	-11 752 000	-4 258 000	-4 000 000	0
Andel netto reguleringspremie VAR	-2 003 000	-1 549 000	-1 549 000	-1 549 000
Diverse lønn og realvekst	1 097 991	888 934	893 836	969 836
Sum	90 272 191	79 060 134	79 323 036	83 399 036

Lønnsoppgjøret i 2017

Lønnsoppgjøret for 2017 er et mellomoppgjør, og samlet tas det i budsjettet høyde for en total ramme som utgjør om lag 2,5 %. Denne lønnsveksten, sammen med antatt prisvekst på 1,9 % er benyttet ved prisframskriving av kommunens inntekter.

Som en del av tariffoppgjøret for 2016, er det også avtalt sentrale tillegg for 2017. KS har beregnet årslønnsvekstrammen fra 2016 til 2017 på om lag 2,2 %. Av lønnsrammen utgjør overheng anslagsvis 0,9 prosentpoeng.

I budsjettet er det i tillegg tatt hensyn til at lønnsveksten skal dekke lønnsoppgjør og økt reguleringspremie for ansatte i Ringsaker kirkelige fellelråd, anslåtte virkninger av sentrale forhandlinger om driftstilskudd leger/fysioterapeuter, legevakt, turnusleger og korrigeringer av lønn i forbindelse med ansettelse, ansiennitetsopprykk m.m., som ikke inngår i mellomoppjøret.

Til inndekning av lønnsoppjøret i 2017 føres det opp en bevilgning på 29,041 mill. kroner, som tilsvarer om lag 2,5 %. Dette er noe lavere enn lønnsveksten i forslaget til statsbudsjett for 2017 på 2,7 %. KLP sine prognoser for reguleringspremien er basert på en lønnsvekst på 2,5 %.

Rådmannen har de siste årene budsjettet med en «sekkepost» (realvekst) for å dekke øvrige lønnsrelaterte utgifter som pr. dato ikke er endelig tallfestet. Her har utgifter som følge av lokale protokoller/forhandlinger etter andre avtalte hjemler enn hva som dekkes av de øvrige innslagene i lønnsreserven, blitt dekket. For 2017 utgjør denne posten 1,098 mill. kroner.

Pensjonsrelaterte utgifter

Pensjonsordningen for lærerne i Statens Pensjonskasse (SPK)

Pensjonsrettighetene til lærerne er lovfestet i henhold til lov om Statens pensjonskasse. I tillegg har lærerne rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter lov om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl.. Pensjonsordningen for lærerne i SPK er en del av overføringsavtalen innen offentlig sektor.

Premien i SPK føres opp med lik premiesats for alle kommunene som sammen finansierer den samlede pensjonskostnaden for lærerne i grunnskolen. SPK fastsetter satsen slik at innbetalt premie skal dekke påkrevde tilskudd til finansiering av opptjente pensjonsrettigheter. Pensjonene i SPK er gitt med statsgaranti og utbetales via tilskudd direkte over statsbudsjettet. Dette innebærer at det ikke settes av til noe faktisk premiefond. For å håndtere de regnskapsmessige bestemmelsene kalkulerer SPK allikevel et fiktivt fond til balansen. Satsene blir imidlertid ikke sammenlignbare med satsene som gjelder for øvrige kommunalt ansatte.

I budsjettet for 2017 er det benyttet 11,15 % som arbeidsgiverandel i SPK premie. SPK har informert kommunene om at premiesatsen for arbeidsgivers andel vil reduseres fra 11,15 % til 10,25 % i 2017. Reduksjonen i premiesatsen er lagt på elementet for premie for ordinær pensjonsopptelling og skyldes forventninger om lavere lønnsvekst. Dette innebærer en reduksjon i pensjonsutgiftene for 2017 på 2,470 mill. kroner, som vil bli fordelt til den enkelte resultatenhets budsjetttramme gjennom en egen budsjettregulering i 2017 med avregning mot lønnsreserven.

Pensjonsordningene i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Det er tre pensjonsordninger i KLP som er aktuelle for Ringsaker kommune:

- Felles kommunal pensjonsordning
- Pensjonsordningen for sykepleiere
- Pensjonsordningen for folkevalgte

I pensjonsordningen kan en noe forenklet si at behovet for midler til pensjonsutbetalinger samt til avsetninger til fremtidige utbetalinger, må dekkes av premieinnbetalinger samt verdiskapningen (dvs. finansavkastningen fratrukket driftsutgifter, egenkapitalbetjening, skatt mv.) hos den aktuelle leverandøren.

I tabellen under vises utviklingen i antall pensjonister i Ringsaker kommune fra 2009.

Tabell 4.22.3.3 Antall pensjonister – Ringsaker kommune (kilde: KLP)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*)
Alder	436	473	482	541	602	632	628	642
Uføre	394	398	405	423	423	438	411	425
AFP	89	96	98	95	86	85	81	90
Etterlatte	103	106	106	111	109	111	111	113

*) Tallene for 2016 gjelder pr. 30. september 2016

Av tabellen over fremgår det at Ringsaker kommune har hatt en økning i antall pensjonister det siste året. Dette gjelder både alderspensjonister, uføre, AFP og etterlatte.

Tabell 4.22.3.4 Aktuelle opplysninger pr. 31.12. (kilde: KLP)

	Ringsaker kommune 2013	Ringsaker kommune 2014	Ringsaker kommune 2015	KLPs fellesordning 2013	KLPs fellesordning 2014	KLPs fellesordning 2015
Gjennomsnittsalder	42,42 år	42,52 år	42,76 år	44,16 år	43,97 år	43,72 år
Pensjonsgrunnlag pr. årsverk	404 447 kr	421 638 kr	429 344 kr	419 295 kr	437 920 kr	444 838 kr
Andel av antall uføre	15,41 %	14,07 %	14,17 %	13,76 %	12,32 %	12,62 %
Andel av årsverk uføre	11,99 %	10,81 %	10,92 %	10,68 %	9,31 %	9,77 %
Andel kvinner	77,68 %	77,11 %	76,57 %	76,35 %	75,67 %	75,45 %

Ringsaker kommune har lavere gjennomsnittsalder og lønnsnivå enn gjennomsnittet i fellesordningen. Andelen uføre og andel kvinner er høyere i Ringsaker kommune enn gjennomsnittet.

Pensjonsordningene håndteres i budsjettet grovt sett som tre hovedelementer omtalt under.

Ordinær premie

Dette elementet finansieres gjennom den såkalte ordinære premien som innbefatter forsikringsdekning for de aktuelle pensjonsytelsene, samt tilskudd AFP 65-66 år inkl. 85-årsregelen. 85-årsregelen innebærer at arbeidstakerne med særaldersgrense kan gå av med pensjon inntil 3 år før aldersgrensen, når summen av alder og tjenestetid overstiger 85 år. Det er obligatorisk utjevning blant alle kommunekunder av utgiftene til AFP 65-66 år, samt 85-årsregelen. Fra 65 år er AFP en del av tjenestepensjonsordningen. AFP kan da beregnes etter reglene for alderspensjon i tjenestepensjonsordningen. Dette innebærer at en får AFP beregnet som vanlig alderspensjon.

Den ordinære premien som arbeidsgiver ventelig skal betale, er i budsjettet for 2017 ført opp som andel av pensjonsgrunnlaget på 9,74 % innen fellesordningen og 10,56 % innen sykepleierordningen. KLP har informert kommunene om at det er små endringer i premiesatsene for 2017. For fellesordningen vil premien øke fra 9,74 % til 9,91 %, mens den for sykepleierordningen vil øke fra 10,56 % til 10,71 %. Samlet gir dette en økning i premien for de to ordningene på 1,791 mill. kroner, som vil bli fordelt til den enkelte resultatenhets budsjetttramme gjennom en egen budsjettregulering i 2017 med avregning mot lønnsreserven.

Reguleringspremien

Gjennom året øker lønnen til de yrkesaktive. Da må det gjøres nye avsetninger for å sikre de yrkesaktive høyere pensjoner når den tid kommer. Dessuten skal pensjonen til de som allerede er pensjonister, økes i takt med økningen i grunnbeløpet (G) i Folketrygden. Dette elementet finansieres gjennom den såkalte reguleringspremien. Reguleringspremiene er høye fordi den kommunale pensjonsordningen er fullt fondert. Samtidig må livselskapene foreta avsetninger som er tilstrekkelige til å dekke de økte pensjonsrettighetene som følge av lønns- og trygdeoppgjørene.

Anslag for reguleringspremien er beregnet med utgangspunkt i 3,7 % av kommunens premiereserve for fellesordningen og 2,8 % for folkevalgtdordningens vedkommende. For sykepleierordningen beregnes reguleringspremien med 8,2 % av pensjonsgrunnlaget. Reguleringspremien er basert på en lønnsvekst på 2,5 % og beregnet i samarbeid med KLP.

Størrelsen på reguleringspremien bestemmes av nivålønnsveksten, det vil si økningen i årslønnen og økningen i Folketrygdens grunnbeløp (G) 1.1-31.12. Reguleringspremien for 2017 forventes å bli vesentlig høyere enn i 2016, som følge av en høy nivålønnsvekst i 2017 siden virkningsdatoen for lønnsoppjøret for 2017 er satt til 1.8.2017.

Det foreslås i 2. tertialrapport 2016 at lavere reguleringspremie enn antatt i 2016 på 11,752 mill. kroner blir stående på lønnsreserven til bruk i budsjett 2017 siden det er varslet en langt høyere reguleringspremie for 2017 enn tidligere varslet.

Det er usikkert hva faktisk lønnsvekst blir og derav hva reguleringspremien blir. Dersom reguleringspremien viser seg å bli høyere enn antatt, vil økningen bli dekket av lønnsreserven i forbindelse med tertialrapportene i 2017.

Tabell 4.22.3.5 Reguleringspremie for 2017 – foreløpig anslag om innbetaling

	Anslag reguleringspremie	
	%- sats	Beløp
Felles kommunal pensjonsordning	3,7	60 058 492
Pensjonsordning for sykepleiere	8,2	9 403 723
Pensjonsordning for folkevalgte	2,8	223 916
Sum anslag reguleringspremie (ekskl. arb.g.avg.)		69 686 131
Arbeidsgiveravgift (14,1 %)		9 825 744
Sum anslag brutto 2017		79 511 875
Forutsatt tilbakeført overskudd fra KLP (inkl. arb.g.avg.)		-7 288 772
Lavere reguleringspremie i 2016		- 11 752 000
Bevilgningsdekning - avsetning til lønnsreserven		-60 471 103
Avsetning til lønnsreserven – avrundet		60 471 000

Innbetalingen til pensjonsordningen er å forstå som nettobetraktninger. Tilbakeføringen av overskudd til kundenes premiefond vil ventelig være basert på resultatet for 2016 og behovet for å øke KLPs tilleggsavsetninger. Dette vil først foreligge våren 2017. En vil derfor komme tilbake til dette ved 1. tertial 2017. I budsjettet er det lagt til grunn en tilbakeføring av overskudd fra KLP på 0,56 % av premiereserven i fellesordningen og 0,7 % av premiereserven i sykepleierordningen. Dette er iht. prognoser fra KLP.

Reguleringspremien for ansatte på VAR-området blir ikke kompensert ved bruk av lønnsreserven, men ligger inne i beregningen av reguleringspremien. Lønnsreserven er redusert med VAR-områdets andel av reguleringspremien på 2,003 mill. kroner.

I henhold til 1. tertialrapport 2016 er 8,258 mill. kroner av økt tilbakeført overskudd og avregninger for 2015 brukt til å redusere noe av økningen i reguleringspremien i 2018 og 2019.

Forholdet mellom innbetaling og belastning i kommuneregnskapet

I 2002 ble de kommunale regnskapsforskriftene endret, og pensjonsforpliktelsene er nå inne i balansen for å få standardiserte beregninger av den årlige kostnaden som grunnlag for bokføring.

KLP har tidligere signalisert at premiesatsene fra og med 2012 i pensjonsordningene er på et stabilt nivå, og neppe vil øke noe særlig de nærmeste årene, så lenge de forsikringsmessige risikoforutsetninger ikke endres. Dersom de økonomiske forutsetninger ved beregningen av de regnskapsmessige pensjonskostnader ble holdt uendret fra år til år, ville de hatt en tilsvarende stabil utvikling. Slik regnskapsforskriften er utformet, vil disse forutsetningene imidlertid ikke være de samme år for år.

De nevnte økonomiske forutsetninger er bestemt av § 13-5 i kommuneregnskapsforskriften. Det som anvendes er uvektet snitt for rentenivå og lønnsvekst de siste 10 år. Det er differansen mellom disse som er mest avgjørende for beregnede forpliktelser og kostnader.

Premieavviket for Ringsaker kommunes vedkommende i 2016 er fra KLP prognostisert til å bli 12,423 mill. kroner inkludert arbeidsgiveravgift. I tillegg kommer premieavviket vedrørende SPK, som for 2016 antydes å bli 3,123 mill. kroner inkludert arbeidsgiveravgift. Premieavviket i KLP og SPK er begge positive i 2016, det vil si at pensjonskostnaden er lavere enn premieinnbetalingen.

Positivt netto premieavvik for KLP og SPK på til sammen 15,547 mill. kroner i 2016 vil bli inntektsført mot kortsiktig fordring for så å bli utgiftsført i 2017.

For 2017 viser prognosen fra KLP et positivt premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift på 62,290 mill. kroner, mens SPK viser et negativt premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift på 1,973 mill. kroner.